Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

29. října 2015 *

„Řízení o předběžné otázce — Právní ochrana databází — Směrnice 96/9/ES — Článek 1 odst. 2 — Oblast působnosti — Databáze — Topografické mapy — Nezávislost prvků tvořících databázi — Možnost tyto prvky od sebe oddělit bez dotčení hodnoty jejich informačního obsahu — Zohlednění účelu topografické mapy pro uživatele“

Ve věci C-490/14,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) ze dne 18. září 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 6. listopadu 2014, v řízení

Freistaat Bayern

proti

Verlag Esterbauer GmbH,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta, předsedkyně prvního senátu vykonávající funkci předsedkyně druhého senátu, K. Lenaerts (zpravodaj), předseda Soudního dvora, J. L. da Cruz Vilaça, C. Lycourgos a J.-C. Bonichot, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: V. Tourrès, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 2. září 2015,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Freistaat Bayern U. Karpensteinem a M. Kottmannem, Rechtsanwälte,

— za Verlag Esterbauer GmbH P. Hertinem, Rechtsanwalt,

— za německou vládu T. Henzem, J. Kemper a D. Kuon, jako zmocněnci,

— za belgickou vládu J.-C. Halleuxem, L. van den Broeck a C. Pochet, jako zmocněnci,

— za španělskou vládu A. Gavela Llopis, jako zmocněnkyní,

* Jednací jazyk: němčina.

— za francouzskou vládu D. Segoinem, jako zmocněncem,

— za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s S. Fiorentinem, avvocato dello Stato,

— za rakouskou vládu G. Eberhardem, jako zmocněncem,

— za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,

— za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem a L. da Conceição Esmeriz, jako zmocněnci,

— za vládu Spojeného království J. Kraehling, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s N. Saundersem, barrister,

— za Evropskou komisi T. Scharfem a J. Samnadda, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 1 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází (Úř. věst. L 77, s. 20; Zvl. vyd. 13/15, s. 459).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi Freistaat Bayern (Spolkovou zemí Bavorsko) a společností Verlag Esterbauer GmbH (dále jen „Verlag Esterbauer“), rakouským nakladatelstvím specializujícím se na soubory turistických map, ohledně návrhu na zdržení se jednání uplatněného na základě německého zákona o právu autorském a právech s ním souvisejících (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte, dále jen „UrhG“).

Právní rámec

Unijní právo

3 Body 9, 10, 12, 14 a 17 směrnice 96/9 zní:

„(9) vzhledem k tomu, že databáze jsou základním nástrojem pro rozvoj informačního trhu v rámci Společenství; že tento nástroj může být rovněž využíván v mnoha dalších oblastech;

(10) vzhledem k tomu, že exponenciální nárůst informací produkovaných nebo zpracovávaných ve Společenství i na celém světě ve všech odvětvích obchodu a průmyslu vyžaduje ve všech členských státech investice do vyspělých systémů zpracování informací;

[...]

(12) vzhledem k tomu, že investice do moderních systémů ukládání a zpracování informací se ve Společenství uskuteční, pouze pokud bude zaveden stálý a jednotný systém na ochranu práv pořizovatelů databází;

[...]

(14) vzhledem k tomu, že ochrana poskytovaná na základě této směrnice by měla být rozšířena i na jiné než elektronické databáze;

[...]

(17) vzhledem k tomu, že ‚databázemi' se rozumějí soubory literárních, uměleckých, hudebních nebo jiných děl, jakož i soubory prací nebo jiných prvků, jako jsou texty, zvuky, obrazy, čísla, fakta a údaje; že se musí jednat o soubory děl, údajů nebo jiných nezávislých prvků, které jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a mohou být jednotlivě přístupné [...]."

4 Článek 1 směrnice 96/9, nadepsaný „Oblast působnosti", stanoví:

„1. Tato směrnice se vztahuje na právní ochranu databází nezávisle na jejich formě.

2. Pro účely této směrnice se ‚databází' rozumí soubor děl, údajů nebo jiných nezávislých prvků, které jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a které jsou jednotlivě přístupné elektronickými nebo jinými prostředky.

[...]"

Německé právo

5 Odstavcem 1 větou první § 87a UrhG, nadepsaného „Definice", se do německého práva provádí článek 1 odst. 2 směrnice 96/9.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

6 Spolková země Bavorsko vydává prostřednictvím Zemského úřadu pro zeměměřičství a geografické informace (Landesamt für Vermessung und Geoinformation) topografické mapy v měřítku 1:50 000 pro celou spolkovou zemi Bavorsko. Verlag Esterbauer je rakouské nakladatelství, které publikuje mimo jiné atlasy, průvodce a mapy pro cyklisty, cyklisty na horských kolech a in-line bruslaře.

7 Spolková země Bavorsko má za to, že nakladatelství Verlag Esterbauer protiprávně použilo její topografické mapy a převzalo údaje, které byly základem pro tyto mapy, ke zhotovení vlastních map. Spolková země Bavorsko se tedy u Landgericht München (zemského soudu v Mnichově) domáhala, aby rozhodl, že se má nakladatelství Verlag Esterbauer tohoto jednání zdržet, a aby tomuto nakladatelství uložil náhradu škody. Tento prvostupňový soud všem jejím návrhům vyhověl.

8 Nakladatelství Verlag Esterbauer se tedy odvolalo k Oberlandesgericht München (vrchnímu zemskému soudu v Mnichově), který rozsudek Landgericht München zčásti zrušil. Opravný prostředek „Revision" k Bundesgerichtshof (Spolkovému soudnímu dvoru) připustil Oberlandesgericht pouze v rozsahu, v němž odmítl nároky Spolkové země Bavorsko založené na ochraně databází podle § 87a a následujících UrhG.

9 Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) se v této souvislosti zamýšlí nad působností směrnice 96/9 a nad případným zahrnutím topografických map zhotovených Spolkovou zemí Bavorsko pod pojem „databáze" ve smyslu čl. 1 odst. 2 této směrnice. Předkládající soud se konkrétně táže, zda lze údaje označující souřadnice určitých bodů zemského povrchu kvalifikovat jako „nezávislé prvky" ve smyslu tohoto ustanovení.

10 Za těchto podmínek se Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je v případě otázky, zda se jedná o soubor nezávislých prvků ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 96/9, poněvadž prvky lze od sebe oddělit, aniž je tím dotčena hodnota jejich informačního obsahu, rozhodující jakákoliv informační hodnota, nebo jen taková hodnota, kterou je třeba určit na základě účelu příslušného souboru a zohlednění typického chování uživatele, které z něj vyplývá?“

K předběžné otázce

11 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 1 odst. 2 směrnice 96/9 vykládán v tom smyslu, že si zeměpisné údaje, které jsou vytěženy z topografické mapy za účelem zhotovení jiné mapy a jejího uvádění na trh, uchovávají po svém vytěžení dostatečnou informační hodnotu na to, aby bylo možné je kvalifikovat jako „nezávislé prvky“ „databáze“ ve smyslu uvedeného ustanovení.

12 V tomto ohledu je třeba rovnou připomenout, že Soudní dvůr již určil, že přiznání širokého rozsahu pojmu „databáze“ ve smyslu směrnice 96/9, oproštěného od formálních, technických nebo materiálních aspektů, odpovídá cíli unijního normotvůrce (viz rozsudek Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, bod 20, a rozsudek Ryanair, C-30/14, EU:C:2015:10, bod 33).

13 Článek 1 odst. 1 uvedené směrnice totiž stanoví, že se tato směrnice vztahuje na právní ochranu databází „nezávisle na jejich formě“.

14 V bodě 17 odůvodnění směrnice 96/9 se v tomto ohledu upřesňuje, že se databázemi rozumějí „soubory literárních, uměleckých, hudebních nebo jiných děl, jakož i soubory prací nebo jiných prvků, jako jsou texty, zvuky, obrazy, čísla, fakta a údaje“ (viz rozsudek Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, bod 23). Z bodu 14 odůvodnění uvedené směrnice dále vyplývá, že ochrana poskytovaná na základě této směrnice se vztahuje jak na elektronické, tak na jiné než elektronické databáze.

15 Skutečnost, že topografické mapy, o něž jde ve věci v původním řízení, jsou analogové povahy, a že k jejich individuálnímu využití pomocí grafického programu tak byla zapotřebí jejich digitalizace s použitím skeneru, tedy nebrání uznání jejich kvalifikace coby „databáze“ ve smyslu téže směrnice.

16 Soudní dvůr rovněž určil, že v tomto kontextu extenzivního výkladu je pojem „databáze“ ve smyslu směrnice 96/9 zvláštní tím, že se odvíjí od funkčního kritéria (viz rozsudek Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, bod 27). Jak vyplývá z bodů 9, 10 a 12 odůvodnění uvedené směrnice, právní ochrana zavedená touto směrnicí má za cíl stimulovat zřizování systémů ukládání a zpracování údajů, aby se přispělo k rozvoji informačního trhu v kontextu vyznačujícím se exponenciálním nárůstem informací produkovaných a zpracovávaných každý rok ve všech odvětvích (viz rozsudek Fixtures Marketing, C-46/02, EU:C:2004:694, bod 33, rozsudek The British Horseracing Board a další, C-203/02, EU:C:2004:695, bod 30, rozsudek Fixtures Marketing, C-338/02, EU:C:2004:696, bod 23, a rozsudek Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, bod 39).

17 Kvalifikace jako „databáze“ ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 96/9 tedy závisí na existenci souboru „nezávislých prvků“, tj. prvků, které lze od sebe oddělit, aniž je tím dotčena hodnota jejich informačního, literárního, uměleckého, hudebního nebo jiného obsahu (viz rozsudek Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, bod 29).

18 Nakladatelství Verlag Esterbauer a Evropská komise poukazují na skutečnost, že v případě analogových topografických map je oddělitelný prvek, který je třeba zohlednit, složen ze dvou údajů, z nichž první odpovídá „bodu určenému zeměpisnými souřadnicemi“, tzn. číselnému kódu odpovídajícímu konkrétnímu bodu určenému souřadnicemi na dvojrozměrné mřížce, a druhý odpovídá „mapové

značce“, tzn. číselnému kódu užívanému výrobcem mapy k označení jednotlivého prvku, například kostela. Nakladatelství Verlag Esterbauer a Evropská komise uvádějí, že informační hodnota těchto údajů je po jejich vytěžení z topografické mapy takřka nulová, neboť na výše zmíněném příkladu by mapová značka „kostela“ uvedená v konkrétním bodě určeném zeměpisnými souřadnicemi bez poskytnutí dalších informací o umístění kostela neumožnila zjistit, že se kostel nachází v tom kterém městě či v té které vesnici.

19 V tomto ohledu je třeba uvést, že takové topografické mapy, jako jsou topografické mapy ve věci v původním řízení, slouží jako základní produkty, s jejichž pomocí se zhotovují odvozené produkty selektivním vytěžováním prvků z těchto map. Ve věci v původním řízení vytěžovalo nakladatelství Verlag Esterbauer prostřednictvím digitalizace z topografických map Spolkové země Bavorsko zeměpisné údaje o vhodných stezkách pro cyklisty, cyklisty na horských kolech a in-line bruslaře.

20 Z judikatury přitom zaprvé vyplývá, že „nezávislým prvkem“ ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 96/9 může být nejen jednotlivý údaj, ale také kombinace údajů (viz rozsudek Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, bod 35, a rozsudek Football Dataco a další, C-604/10, EU:C:2012:115, bod 26).

21 Článek 1 odst. 2 směrnice 96/9 tedy nebrání tomu, aby ony dva údaje uvedené v bodě 18 tohoto rozsudku nebo kombinace více údajů, jako jsou zeměpisné údaje o vhodných stezkách pro cyklisty, cyklisty na horských kolech a in-line bruslaře, mohly být považovány za „nezávislý prvek“ ve smyslu uvedeného ustanovení, pokud se však vytěžení těchto údajů z dané topografické mapy nedotkne hodnoty jejich informačního obsahu ve smyslu judikatury citované v bodě 17 tohoto rozsudku.

22 Zadruhé Soudní dvůr určil, že hodnota informačního obsahu určitého prvku souboru není dotčena ve smyslu uvedené judikatury, jestliže po vytěžení uvedeného prvku z daného souboru má tento prvek samostatnou informační hodnotu (viz rozsudek Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, bod 33, a rozsudek Football Dataco a další, C-604/10, EU:C:2012:115, bod 26).

23 K tomu je třeba uvést, že vytvoření databáze, které má směrnice 96/9 – jak vyplývá z bodu 16 tohoto rozsudku – za cíl stimulovat prostřednictvím právní ochrany, kterou zavádí, může prvkům tvořícím tuto databázi dodat přidanou hodnotu v důsledku toho, že jsou systematicky nebo metodicky uspořádané a jednotlivě přístupné. Pokud se hodnota určitého prvku souboru zvýší v důsledku jeho uspořádání v souboru, jeho vytěžení z tohoto souboru může vést k odpovídajícímu snížení hodnoty, které se ale nedotkne jeho kvalifikace coby „nezávislého prvku“ ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 96/9, uchová-li si tento prvek samostatnou informační hodnotu.

24 Z toho plyne, že snížení informační hodnoty určitého prvku spojené s jeho vytěžením ze souboru, v němž je obsažen, nutně nevylučuje možnost podřadit tento prvek pod pojem „nezávislé prvky“ ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 96/9, uchová-li si uvedený prvek samostatnou informační hodnotu.

25 Pokud jde o otázku, kterou si předkládající soud klade ohledně posouzení samostatné hodnoty prvků tvořících takové topografické mapy, jako jsou topografické mapy ve věci v původním řízení, a zejména o otázku, zda musí být tato hodnota posouzena s ohledem účel takových map nebo s ohledem na jejich předpokládané užití ze strany typického uživatele, je nutno připomenout, že topografické mapy lze používat k mnoha účelům, například k naplánování cesty mezi dvěma body, přípravě cyklistického výletu, vyhledání názvu a umístění cesty, města, řeky, jezera nebo hory, šířky vodních toků nebo výšky reliéfu.

26 Použití takového kritéria k posouzení samostatné informační hodnoty prvků tvořících soubor by nejen vyvolávalo obtíže při určování hlavního účelu nebo typického uživatele takového souboru, jako je topografická mapa, ale bylo by také v rozporu se záměrem unijního normotvůrce přiznat pojmu „databáze“ široký rozsah.

27 Z judikatury Soudního dvora, zejména z rozsudku Fixtures Marketing (C-444/02, EU:C:2004:697), tak vyplývá, že samostatná informační hodnota určitého prvku vytěžovaného ze souboru musí být posouzena se zřetelem k hodnotě informace nikoli pro typického uživatele daného souboru, nýbrž pro každou třetí osobu, která má o vytěžovaný prvek zájem. V uvedeném rozsudku totiž Soudní dvůr určil, že údaje vztahující se k určitému fotbalovému utkání vytěžované společností organizující sázkové hry ze souboru vytvořeného organizátory ligové soutěže ve fotbale, který obsahoval informace o všech utkáních v rámci uvedené ligové soutěže, mají samostatnou hodnotu, neboť poskytují zájemcům o ně, tj. zákazníkům společnosti organizující sázkové hry, relevantní informace (viz rozsudek Fixtures Marketing, C-444/02, EU:C:2004:697, bod 34).

28 Údaje ze souboru, které jsou ekonomicky využívány samostatně, jako jsou údaje vytěžované nakladatelstvím Verlag Esterbauer z topografických map Spolkové země Bavorsko, proto jsou „nezávislými prvky“ „databáze“ ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 96/9, neboť tyto údaje po vytěžení poskytují zákazníkům společnosti, která údaje využívá, relevantní informace.

29 Za těchto podmínek je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 1 odst. 2 směrnice 96/9 musí být vykládán v tom smyslu, že si zeměpisné údaje, které jsou třetí osobou vytěženy z topografické mapy za účelem zhotovení jiné mapy a jejího uvádění na trh, uchovávají po vytěžení dostatečnou informační hodnotu na to, aby bylo možné je kvalifikovat jako „nezávislé prvky“ „databáze“ ve smyslu uvedeného ustanovení.

K nákladům řízení

30 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 1 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází musí být vykládán v tom smyslu, že si zeměpisné údaje, které jsou třetí osobou vytěženy z topografické mapy za účelem zhotovení jiné mapy a jejího uvádění na trh, uchovávají po vytěžení dostatečnou informační hodnotu na to, aby bylo možné je kvalifikovat jako „nezávislé prvky“ „databáze“ ve smyslu uvedeného ustanovení.

Podpisy.